

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Кафедра туризму

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри туризму

доц. Юрченко В.В.

 “4” вересня 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ ТУРИЗМ

Спеціальність: 242. Туризм

факультет: природознавства, здоров'я людини і туризму

2017 – 2018 навчальний рік

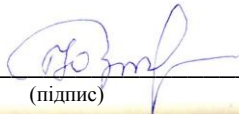
Робоча програма «Спеціалізований туризм» для студентів спеціальності "Туризм".
(назва навчальної дисципліни)

Розробники: Сидорович Є.С., кандидат історичних наук, старший викладач
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри туризму

Протокол від "4" вересня 2017 року № 2

Завідувач кафедри

(підпис)

(Юрченко В.В.)
(прізвище та ініціали)

© Сидорович Є.С, 2017 рік
© Сидорович Є.С, 2017 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 1401. Сфера обслуговування	Нормативна	
	Спеціальність 6.140103. Туризм		
Змістових модулів – 2		Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2	Рівень вищої освіти: Бакалавр	Лекції	
		20 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	2 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		52 год.	84 год.
Вид контролю:			
Диф. залік	Диф. залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:
 для денної форми навчання – 1 : 1,6 (61% : 39%)
 для заочної форми навчання – 0 год.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Спеціалізований туризм» є формування теоретичних знань у сфері основних видів спеціального туризму як засобу всебічного розвитку людини та отримання практичних навичок організації проведення різноманітних подорожей в природних умовах.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Спеціалізований туризм» є:

- знайомство студентів з особливостями спеціальних видів (водного, гірського, велосипедного і екстремального тощо) туризму, як ефективного засобу виховання молоді;
- вивчення різних видів туристської діяльності, їх особливості та взаємозв'язки, існуючі класифікації і перспективи розвитку;
- вивчення форм і методів організації спеціальних видів туристської діяльності;
- набуття основних навичок туристичної підготовки
- розгляд особливостей маршрутів, видів перешкод і способів їх подолання в різних видах туризму
- прищеплення навичок самостійного, творчого використання теоретичних знань у практичній діяльності фахівця з сервісу і туризму.
- розуміння необхідності пропагування еколого-спрямованої поведінки у довкіллі під час туристичних подорожей;

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

Компетенції:

ЗК 3. Здатність до формування світогляду, розвитку людського буття, суспільства і природи, духовної культури;

ЗК 11. Здатність виконувати професійну діяльність у відповідності до стандартів якості, вміння управляти комплексними діями або проектами

ФК 1. Знання і розуміння предметної області своєї професії

ФК 2. Уміння застосовувати фахові знання на практиці

ФК 5. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів

ФК 6. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного)

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Володіти та застосовувати гуманітарні, природничо-наукові та фахові знання для вирішення проблем сучасної туристичної галузі;

ПРН 5. Називати основні форми і види туризму, здійснювати їх класифікацію;

ПРН 12. Аналізувати природно-ресурсні та соціально-економічні передумови розвитку та функціонування просторової організації туристичного ринку.

3. Програма навчальної дисципліни

Розвиток та сучасний стан спеціалізованих видів туризму.

Поняття «туризм». Основні мотиви й цілі туризму. Конвеєрний і диференційований туризм. Основні класифікаційні ознаки туристської діяльності. Спеціальні види туризму. Найпоширеніші спеціальні види туризму. Найбільш масові види міжнародного туризму. Транзитний туризм.

Релігійний туризм

Визначення й різновиди релігійного туризму. Функції релігійного туризму. Паломницький туризм. Паломництво. Види паломництва. Духовно-паломницький туризм. Основні регіони паломницького туризму.

Релігійний туризм екскурсійно-пізнавальної спрямованості

Цілі релігійного туризму екскурсійно-пізнавальної спрямованості. Індустрія релігійного туризму. Культовий центр. Релігійний центр. Структура релігії. Релігійна свідомість. Релігійний культ. Релігійні організації. Церква. Типологія сучасних релігій.

Діловий туризм

Поняття ділового туризму. Основні поняття та класифікація ділового туризму. Ін센див-тури. Країни-лідери ділового туризму. Послуги для ділових туристів. Мобільна фуршетна група. Географія бізнес-поїздок. Середня тривалість службової поїздки.

Характеристика основних видів ділового туризму

Конгресно-виставковий туризм. Умови для залучення учасників конгресно-виставкових заходів. Вимоги до інфраструктури й організаторів. Час активізації конгрес-туризму. Туристські виставки й біржі. Інсендив-туризм. Цілі інсендив-туризму. Інсендив-програма.

Сільський зелений туризм: історія та сучасний стан

Основні поняття сільського туризму. Мета і мотивація вибору відпочинку в сільській місцевості. Історичні передумови становлення та організаційно-законодавче забезпечення у сфері сільського туризму України. Надання послуг у гостинних садибах. Забезпечення умов безпечного відпочинку.

Лікувально-оздоровчий туризм

Наука курортологія. Курортологія. Бальнеологія. Бальнеотерапія. Грязелікування. Кліматотерапія. Курортографія. Зародження й розвиток курортів. Історія розвитку санаторно-курортної справи в Україні. Курорти і їхня типологія.

Особливості лікування й оздоровлення сучасних європейських курортів.

Всесвітньовідомі лікувальні курорти. Основні методи лікування й оздоровлення, застосовувані на сучасних європейських курортах. Голковколювання. Ароматерапія. Ванни в сірчаній воді. Турецька лазня. Шотландський душ. Душ віші. Фітотерапія. Гоммаж. Термальні печери. Гідромасаж. Кінезитерапія. Лімфодренаж. Аюрведичний масаж. Озонотерапія. Пілінг. Ходьба в басейні (кнейпп). Підшовна рефлексологія. Термальний шок.

Таласотерапія (морелікування). Йога. Загальні принципи організації лікування й оздоровлення на курортах. Приклади оздоровчих програм, пропонованих на курортах.

Екотуризм як зрівноважений вид туризму

Поняття екологічного туризму. Передумови зародження екологічного туризму. Пріоритети екологічного туризму. Вплив туризму на природні комплекси. Визначення екологічного туризму.

Особливості водного туризму

Ознаки водного туризму. Види водного туризму. Науковий туризм. Тури водними маршрутами. Пригодницький туризм. Подорожі в природні заповідники й резервації. Національні парки, заповідники й резервації. Засоби розміщення.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Основні аспекти спеціалізованого туризму як соціально-економічного явища суспільства												
Тема 1. Розвиток та сучасний стан спеціалізованих видів туризму.	9	2	2			4	12	2	2			8
Тема 2. Релігійний туризм	9	2	2			5	8					8
Тема 3. Релігійний туризм екскурсійно-пізнавальної спрямованості.	11	2	2			4	8					8
Тема 4. Діловий туризм	7	2	4			5	8					8
Тема 5. Характеристика основних видів ділового туризму	8	2				6	8					8
Разом за змістовим модулем 1	44	10	10			24	44	2	2			40
Змістовий модуль 2. Характеристика та організаційні основи спеціалізованих видів туризму												
Тема 1. Сільський зелений туризм: історія та сучасний стан	10	2	2			6	10	2				8
Тема 2. Лікувально-оздоровчий туризм	10	2	2			6	8					8
Тема 3. Особливості лікування й оздоровлення сучасних європейських курортів	10	2	2			4	8					8
Тема 4. Екотуризм як зрівноважений вид туризму	8	2	2			6	10					10
Тема 5. Особливості водного туризму	8	2				6	10					10

Разом за змістовим модулем 2	46	10	8			28	46	2				44
Усього годин	90	20	18			52	90	4	2			84

1. Змістові модулі навчальної дисципліни

Денна форма

Змістовий модуль № 1. Основні аспекти спеціалізованого туризму як соціально-економічного явища суспільства

Лекційний модуль:

Тема 1. Розвиток та сучасний стан спеціалізованих видів туризму (2 год).

Тема 2. Релігійний туризм (2 год).

Тема 3. Релігійний туризм екскурсійно-пізнавальної спрямованості (2 год).

Тема 4. Діловий туризм (2 год).

Тема 5. Характеристика основних видів ділового туризму (2 год).

Практичний модуль:

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Спеціальні види туризму, класифікація, поява, особливості.	2
2	Визначення й різновиди релігійного туризму. Паломництво.	2
3	Релігійний туризм екскурсійно-пізнавальної спрямованості. Сучасні релігії та їх типи.	2
	Характеристика основних видів ділового туризму	4
	Разом	10

Модуль самостійної роботи:

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розвиток та сучасний стан спеціалізованих видів туризму	4
2	Релігійний туризм	5
3	Релігійний туризм екскурсійно-пізнавальної спрямованості	4
4	Діловий туризм	5
5	Характеристика основних видів ділового туризм	6
	Разом	24

Підсумкова тека (колоквіум)

Змістовий модуль № 2. Характеристика та організаційні основи спеціалізованих видів туризму

Лекційний модуль:

Тема 1. Сільський зелений туризм: історія та сучасний стан (2 год).

Тема 2. Лікувально-оздоровчий туризм (2 год).

Тема 3. Особливості лікування й оздоровлення сучасних європейських курортів (2 год).

Тема 4. Екотуризм як зрівноважений вид туризму (2 год).

Тема 5. Особливості водного туризму (2 год).

Практичний модуль:

1	Сільський зелений туризм: організація надання послуг гостинності.	2
2	Лікувально-оздоровчий туризм. Типи курортів.	2
3	Основні методи лікування й оздоровлення, приклади оздоровчих курортних програм.	2
4	Екотуризм як зрівноважений вид туризму.	2
	Разом	8

Модуль самостійної роботи:

1	Сільський зелений туризм: історія та сучасний стан	6
2	Лікувально-оздоровчий туризм	6
3	Особливості лікування й оздоровлення сучасних європейських курортів.	4
4	Екотуризм як зрівноважений вид туризму.	6
5	Характерні риси та види екологічного туризму	6
	Разом	28

Підсумкова тека (залік)

Заочна форма

Змістовий модуль № 1. Основні аспекти спеціалізованого туризму як соціально-економічного явища суспільства

Лекційний модуль:

Тема 1. Розвиток та сучасний стан спеціалізованих видів туризму (2 год).

Практичний модуль:

Тема 1. Спеціальні види туризму, класифікація, поява, особливості (2 год).

Модуль самостійної роботи:

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розвиток та сучасний стан спеціалізованих видів туризму	8
2	Релігійний туризм	8
3	Релігійний туризм екскурсійно-пізнавальної спрямованості	8
4	Діловий туризм	8
5	Характеристика основних видів ділового туризм	8
	Разом	40

Змістовий модуль № 2. Характеристика та організаційні основи спеціалізованих видів туризму

Лекційний модуль:

Тема 1. Сільський зелений туризм: історія та сучасний стан (2 год).

Модуль самостійної роботи:

1	Сільський зелений туризм: історія та сучасний стан	8
2	Лікувально-оздоровчий туризм	8
3	Особливості лікування й оздоровлення сучасних європейських курортів.	8
4	Екотуризм як зрівноважений вид туризму.	10
5	Характерні риси та види екологічного туризму	10
	Разом	44

6. Методи навчання

При викладанні дисципліни «Спеціалізований туризм» для активізації навчального процесу передбачено використання таких сучасних навчальних технологій, як проблемні лекції, міні-лекції, робота в малих групах, ділові ігри, кейс-метод.

Основними відмінностями активних та інтерактивних методів навчання від традиційних вважаються не тільки методика і техніка викладання, але і висока ефективність навчального процесу, що проявляється через:

- високу мотивацію студентів;
- закріплення теоретичних знань на практиці;
- підвищення самосвідомості студентів;
- вироблення здатності ухвалювати самостійні рішення;
- вироблення здатності до колективних рішень;
- вироблення здатності до соціальної інтеграції;
- придбання навичок вирішення конфліктів;
- розвиток здатності до компромісів.

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується кількома ключовими моментами, увага студентів має бути сконцентрована на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках. При проведенні проблемної лекції має бути розданий друкований матеріал і виділені головні висновки з питань, що розглядаються.

При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор ставить питання, які спонукають студента шукати вирішення проблемної ситуації. Така ситуація змушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

На початку проведення проблемної лекції необхідно чітко сформулювати проблему, яку необхідно вирішити студентам. При викладанні лекційного матеріалу слід уникати прямої відповіді на поставлені запитання, а

висвітлювати матеріал таким чином, щоб отриману інформацію студент міг використати при вирішенні проблеми

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доведень та узагальнень.

На початку проведення міні-лекції за обраними темами лектор акцентує увагу студентів на необхідності подавати викладений лекційний матеріал у так званому структурно-логічному вигляді. На розгляд виносяться питання, які зафіксовані у плані лекцій, але викладаються вони стисло. Лекційне заняття, проведене у такий спосіб, пробуджує у студента активність та увагу до сприйняття матеріалу, спрямовує його на використання системного підходу при відтворенні інформації, яку він одержав від викладача.

Проблемні лекції та міні-лекції доцільно поєднувати з такою формою активізації навчального процесу, як робота в малих групах.

Робота в малих групах дає змогу структурувати лекційні або практичні заняття за формою та змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування досвіду соціального спілкування.

Після висвітлення проблеми (проблемна лекція) або стислого викладення матеріалу (міні-лекція) студентам пропонується об'єднатися у групи по 5-7 осіб та представити наприкінці заняття своє бачення та сприйняття матеріалу, тобто виступити перед аудиторією з результатами роботи групи.

Дискусії передбачають обмін думками й поглядами учасників щодо певної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

7. Методи контролю

Система оцінювання знань, вмінь і навичок студентів передбачає оцінювання всіх форм вивчення дисципліни.

Перевірку й оцінювання знань студентів викладач проводить у наступних формах:

1. Оцінювання роботи студентів під час практичних занять.
2. Оцінювання виконання індивідуального завдання.
3. Оцінювання засвоєння питань для самостійного опрацювання.
4. Проведення поточного контролю.
5. Проведення підсумкового контролю у вигляді екзамену.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи студента над вивченням програмного матеріалу дисципліни протягом семестру;
- відвідування занять;
- виконання індивідуального науково-дослідного завдання (науковий реферат, доповідь, стаття);
- складання глосарію;
- складання проміжного контролю із змістових модулів.

Контроль систематичного виконання самостійної роботи та активності на практичних заняттях проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

При оцінюванні практичних занять увага приділяється також їх якості й самостійності, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу).

Написання і захист глосарію має за мету ознайомлення студента із професійною туристською термінологією.

Критеріями оцінювання є: 1) оформлення глосарію за змістовими модулями; 2) опрацювання відповідної літератури; 3) рівень засвоєння і оперування термінологічним апаратом.

Презентація результатів робіт є додатковою частиною самостійної роботи студента з навчальної дисципліни «Спеціалізований туризм».

Мета підготовки презентації результатів наукових робіт – поглиблення теоретичних знань, набутих студентами у процесі вивчення дисципліни та оволодіння навичками оформлення і викладення результатів проведеної дослідної роботи.

Написання наукових рефератів та доповідей має сприяти глибшому засвоєнню студентами дисципліни «Спеціалізований туризм», спонукає ґрунтовно вивчати спеціальні наукові видання вітчизняних і зарубіжних авторів.

Теми завдань і рефератів складено з врахуванням майбутньої спеціальності, що дасть змогу наочно продемонструвати внесок фахового напрямку до інтегрованої структури навчальної дисципліни і підвищить ефективність її вивчення.

Науковий реферат, доповідь, стаття оцінюються за критеріями:

- самостійності виконання;
- логічності й послідовності викладення матеріалу;
- деталізації плану;
- повноти й глибини розкриття теми, проблемної ситуації, аналітичної

- частини;
- наявності ілюстрацій (таблиці, рисунки, схеми і т. д.);
  - кількості використаних джерел;
  - використання статистичної інформації, додаткових літературних джерел та ресурсів мережі Internet;
  - відображення практичного досвіду;
  - обґрунтованості висновків;
  - наявності конкретних пропозицій і прогнозів з обов'язковим посиланням на використані літературні джерела;
  - якості оформлення, презентації та захисту.

Проміжний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом лекційного матеріалу та вміння застосування його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді тестування та самостійної роботи. При цьому тестове завдання може містити як запитання, що стосуються суто теоретичного матеріалу, так і запитання, спрямовані на вирішення невеличкого практичного завдання.

Поточне тестування з кожного змістового модуля складається з 20 тестів. Одна правильна відповідь на кожен з тестів дорівнює 0,5 бала. Для оцінювання рівня відповідей студентів на тестові завдання використовують наступні критерії оцінювання.

Тести можуть бути застосовані як з метою контролю, так і для закріплення теоретичних знань і практичних навичок.

Тести для проміжного контролю обирають із загального переліку тестів за відповідними темами.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену (1 семестр).

До складання екзамену допускаються студенти, які мають задовільну кількість балів із складених тестів з основних навчальних елементів змістових модулів, написання глосарію, написання і захисту наукового реферату, доповіді, статті та інших завдань передбачених програмою дисципліни.

Розподіл балів, які отримують студенти для екзамену

Тестування																Сума
Змістовий модуль №1								Змістовий модуль № 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	
5	5	5	5	5	5	5	15	5	5	5	5	5	5	5	15	100

Приклад тестових завдань

Тема 1.

1. Найбільш важлива ознака, що визначає туристські переміщення:

- a) вільний час людини.
- b) ціль переміщення.
- c) часові межі туристського переміщення

2. Туризм – це:

- a) тимчасові виїзди громадян і осіб без громадянства у вільний час із постійного місця проживання на строк не менше 36 годин і не більше 24 місяців
- b) тимчасові виїзди громадян і осіб без громадянства у вільний час із постійного місця проживання на строк не менш 24 годин і не більше 6 місяців
- c) тимчасові виїзди громадян і осіб без громадянства у вільний час із постійного місця проживання на строк не менш 72 годин і не більше 6 років

3. Відносно окремої країни виділяються наступні типи туризму:

- a) внутрішній туризм
- b) національний
- c) етнічний

4. За метою поїздок туризм визначається:

- a) міжнародний
- b) залізничний;
- c) лікувально-оздоровчий;

5. По використанню транспортних засобів, задіяних у ході подорожі туризм буває:

- a) велосипедний;
- b) водний
- c) спортивний

6. По інтенсивності відвідування туризм буває:

- a) сезонний
- b) соціальний
- c) спортивний

7. Концепція соціального туризму базується на принципах:

- a) забезпечення науково-технічним прогресом нових можливостей в організації поїздок;
- b) забезпечення відпочинком кожного члена суспільства шляхом залучення до туризму людей з низьким рівнем доходу;
- c) забезпечення туристів необхідним комфортом.

Критерії оцінювання тестів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS
5A (відмінно) (90 – 100)	14
4 B (добре) (82-89)	12
4 C (добре) (74-81)	10
3 D (задовільно) (64-73)	8
3 E (задовільно) (60-63)	6
2 FX (задовільно) (35-59)	4
1 F (задовільно) (0-34)	2

8. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК
СТУДЕНТІВ
НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ

На практичному занятті оцінюються:

- 1) усні відповіді студентів;
- 2) участь в обговоренні дискусійних питань;
- 3) участь у ділових, рольових іграх та їх обговоренні;
- 4) аналіз ситуаційних завдань та вміння доведення власної думки;
- 5) реферативні виступи, усні повідомлення тощо
- 6) виконання практичних тематичних завдань (робота з картою, побудова таблиць діаграм, розробка маршруту подорожі тощо).

Оцінювання знань студента під час практичних занять відбувається за такими критеріями:

- 1) повнота розкриття питання, логічність і стиль виступу;
- 2) ступінь засвоєння матеріалу;
- 3) культура мовлення, впевненість, емоційність та переконливість;
- 4) уміння обґрунтувати свою позицію і відповісти на запитання викладача;
- 5) оперування науковою літературою, володіння фактографічним матеріалом;
- 6) використання основної та додаткової літератури (монографії, навчальні посібники, збірники документів, періодичні видання тощо);
- 7) уміння узагальнити і робити аргументовані висновки;
- 8) навички застосування отриманих теоретичних знань на практиці.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань студентів на екзамені

5 А (відмінно) (90 – 100)	Аргументована, логічна, повна відповідь; глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; уміння аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; творче осмислення матеріалу; чітка, лаконічна відповідь на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення при розв'язуванні практичних задач. Активна участь в обговоренні дискусійних питань.
4 В (добре) (82-89)	Аргументована, логічна, повна відповідь; міцні знання навчального матеріалу, включаючи аргументовані відповіді на поставлені питання; чітка, лаконічна відповідь майже на всі поставлені питання; вміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; активна участь в обговоренні дискусійних питань.
4 С (добре) (74-81)	Міцні знання навчального матеріалу, вміння орієнтуватися в ньому; оперування необхідним колом понять та категорій; вміння встановити зв'язок між теоретичною «базою» та практикою, в цілому логічна відповідь з незначною кількістю помилок.
3 D (задовільно) (64-73)	Посередні знання навчального матеріалу; мало аргументовані відповіді; слабке застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних завдань.
3 E (задовільно) (60-63)	Фрагментарне володіння матеріалом і необхідним колом понять та категорій курсу; відповідь, яка містить значну кількість недоліків і помилок; неповне висвітлення змісту питань; недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; часткове опрацювання матеріалу підручника.
2 FX (незадовільно) (35-59)	Студент не знає значної частини матеріалу курсу; не володіє понятійним апаратом. Мова невиразна, обмежена, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання.
1 F (незадовільно) (0-34)	Студент не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань.

9. Рекомендована література

Базова (основна)

1. Азар В.И., Туманов С.Ю. Экономика туристского рынка. - М., 1998.
2. Александрова А.Ю. Экономика и территориальная организация международного туризма. - М., 1996.
3. Александрова А.Ю. Международный туризм. - М., 2001.
4. Арвон А. Буддизм. - М., 2005.
5. Бабкин А.В. Специальные виды туризма. Ростов-на-Дону: Феникс, 2008. - 252 с
6. Байтеряков О.З., Молодиченко В.В. Туризм: туристичні змагання. Електронний навчальний посібник. – Мелітополь, 2008.
7. Биржаков М.Б., Никифоров В.И. Индустрия туризма: Перевозки. - СПб., 2001.
8. Биржаков М.Б. Введение в туризм. - СПб., 2001
9. Божук Т. Поняття, функції та завдання релігійного туризму // ВІСНИК ЛЬВІВ. УН-ТУ. Серія геогр. 2010. Вип. 38. С. 37-44
10. Борисов К.Г. Международный туризм и право. - М., НИМП, 1999.
11. Волков Ю.Ф. Введение в гостиничный и туристический бизнес. - Ростов н/Д: Феникс, 2003.
12. Волков Ю.Ф. Экономика гостиничного бизнеса. - Ростов н/Д: Феникс, 2003.
13. Волошин Н.И. Правовое регулирование туристской деятельности. - М., 2004.
14. Ганопольський В.И. Туризм и спортивное ориентирование. Учб. для институтов физической культуры. - М.: ФиС, 1987. - 240 с.
15. Горяев Л.У. Буддизм. Истоки и традиции. - СПб.: Невский проспект; Вектор, 2007.
16. Грабовський Ю.А. і др. Спортивний туризм. Навчальний посібник. – Тернопіль, 2008. – 304 с.

17. Гуляев В.Г.Формуляры, контракты, соглашения в туристской деятельности. - М.: ПРИОР, 1998.
18. Гуляев В.Г.Организация туристской деятельности. - М.: НОЛИДЖ, 2005.
19. Дворниченко В.В.История международного и национального туризма. -М.: Изд-во МЭСИ, 2001.
20. Дмитрук О.Ю., Щур Ю.В. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. – К., 1999. – 209 с.
21. Долматов Г.М. Правовые основы туристского бизнеса. - М.: Изд-во МЭСИ, 1997.
22. Здоров А.Б.Экономика туризма. - М.: Финансы и статистика, 2004
23. Кабушкин Н.И., Бондаренко Г.А.Менеджмент гостиниц и ресторанов. - Минск: Новое знание, 2003.
24. Карпова Г.А.Экономика современного туризма. - СПб., 2001.
25. Квартальнов В.А.Теория и практика туризма. - М.: Финансы и статистика, 2003.
26. Кодыш Э.Н. Соревнования туристов: пешеходный туризм. - М.: ФиС, 1990. - 175 с.
27. Костиця М.Ю., Обозний В.В. Шкільна краєзнавчо-туристична робота: Навчал. посібник. -К.: Вища школа., 1995. - 223 с.
28. Кравців В.С. Рекреаційна політика в Карпатському регіоні: принципи формування, шляхи реалізації/ В.С.Кравців. - Чернівці: Прут, 2007. - 71 с.
29. Кусков А.С., Лысикова О.В.Курортология и оздоровительный туризм. - Ростов н/Д: Феникс, 2004.
30. Кусков А.С., Макарецва Л.В.Основы курортологии: Учеб. пособие. - Саратов, 2002.
31. Максуд Р.Ислам. - М., 2000.
32. Мальська М.П., Худо В.В Туристичний бізнес: теорія та практика. Підручник. - 2-ге вид. перероб. та доп. - К.: Центр учбової літератури, 2012. - 368 с
33. Маринин М.М.Туристские формальности и безопасность в туризме. -М.:

Финансы и статистика, 2004.

34. Монастыри Русской православной церкви: Справочник -путеводитель. -М., 2001.
35. Моргунов Б.П. Туризм. Учебное пособие. М.: Просвещение, 1987. - 168 с.
Энциклопедия туриста - М.: БРЭ, 1993. - 607 с.
36. Настанови щодо проведення змагань з пішохідного туризму та пішохідних туристських походів. – К. ФСТУ, 2009.
37. Николаенко Д.В. Рекреационная география. - М., 2001.
38. Нікітенко С.І. Діловий туризм в Україні: проблеми та перспективи розвитку. ЧЧДТУ. Наукові праці. Серія: Історичні науки. Том 52. Випуск 39. С. 139-143
39. Организация и технология гостиничного обслуживания: Учебник / Под ред. А.Ю. Лапина. - М.: ПрофОбрИздат, 2001.
40. Организация и управление гостиничным бизнесом: Учебник / Под ред. А.Л. Лесника, И.П. Мацицкого, А.В. Чернышева. - М.: Интел-универсал, 2000.
41. Організація туризму: підручник І.М. Писаревський, С.О. Погасій, М.М. Поколюдна та ін.; за ред. І.М. Писаревського. -Х.: ХПАМГ, 2008. 541 с
42. Осипова О.Я. Транспортное обслуживание туристов. - М.: Академия, 2006.
43. Папирян Г.А. Менеджмент в индустрии гостеприимства (отели и рестораны). - М.: Экономика, 2001.
44. Папирян Г.А. Международные экономические отношения: экономика туризма. - М.: Финансы и статистика, 2003.
45. Планирование на предприятии туризма: Учебник / Под ред. проф. Е.И. Богданова. - СПб.: Бизнес-пресса, 2005.
46. Попчиковский В.Ю. Организация и проведение туристских походов. – М., Профиздат, 1987. – 224с.
47. Пузакова Е.П., Честникова В.А. Международный туристический бизнес. - М., 1997.
48. Сенин В.С. Организация международного туризма: Учебник. - М.:

49. Соколова М.В.История туризма. - М.: Академия, 2004
50. Ткаченко Л.В. Маркетинг послуг: Підручник / Л.В.Ткаченко. — Дніпропетровськ: ДУЕП, 2002. - 192 с.
51. Томпсон М.Восточная философия. - М., 2000.
52. Томпсон М.Философия религии. - М., 2001.
53. Тришин А.Ф.Мировые религии и религиозные памятники: Учеб.пособие. - Брянск, 1997.
54. Уокер Дж. Р.Введение в гостеприимство: Учебник. - М.: ЮНИТИ, 1999.
55. Федеральный закон «Об основах туристской деятельности в Российской Федерации». - М., 1996.
56. Храбовченко В.В.Экологический туризм. - М.: Финансы и статистика, 2004.
57. Христов Т.Т.Религиозный туризм. - М., 2003.
58. Чудновский А.Д., Жукова М.А.Менеджмент туризма. - М., 2002.
59. Щур Ю.В., Дмитрук О.Ю. Спортивно-оздоровчий туризм. Навчальний посібник. – К., 2003. – 232 с.
60. Экономика и организация туризма: международный туризм / Под ред. И.А. Рябовой, Ю.В. Забаева, Е.Л. Драчевой. - М.: КНОРУС, 2005.
61. Экономика и организация туризма: международный туризм / Под ред. И.А. Рябовой, Ю.В. Забаева, Е.Л. Драчевой. - М.: КНОРУС, 2005.

Допоміжна

1. Гетьман В. Основні завдання і проблеми розвитку екотуризму в національних природних парках і біосферних заповідниках України // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2002. - №35 (280). – с.4-8. Т. 18.
2. Горішевський П., Васильєв Ю., Зінько Ю. Сільський зелений туризм: організація надання послуг гостинності. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2003. Т. 1-4, 9-13.
3. Дмитрук О.Ю. Екологічний туризм: сучасні концепції менеджменту і маркетингу. Навчальний посібник. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Альтерпрес, 2004. Т. 1, 3.

4. Правила проведення туристичних подорожей з учнівською та студентською молоддю України. Додаток до наказу №237 від 2006 року.
5. Правила змагань з туристського багатоборства і спортивних походів. – К.: Президія Туристсько-спортивної спилки та Федерації спортивного туризму України, 1997.
6. Крачило М.П. Краєзнавство і туризм: Навчал. посібник. -К.: Вища школа., 1994. - 191с.
7. Карманный справочник туриста / сост. Штюмер Ю.А. - М.: Профиздат, 1982.-224 с.
8. Туризм в школе: Книга руководителя путешествия / Верба И.А., Голицин С.М. и др. -М.: ФиС, 1983, -160 с.
9. Загальнодержавна програма формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки. Затверджена Законом України від 21.09.2000 р. // Офіційний вісник України. – 2000. - №43. Т. 1, 3, 4, 17, 18.17.
- 10.Зімеле Астана. Аналіз сучасного стану та перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні // Туризм сільський зелений. – 2004. - №1.-с.8-13.
- 11.Зінько Ю.В. Організаційно-господарські аспекти розвитку сільського туризму в Карпатському регіоні // Аграрний екологічний туризм в країнах Центральної та Східної Європи: матеріали I міжнар. наук. – практ. Семінару (м. Стрий, 2004р.). – Стрий, 2004. – С38-43.
- 12.Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні: Навч. Посіб. – Чернівці: Зелена Буковина, 2003.-с.2
- 13.Коржик В. Буковина для всіх. Маршрутами екотуризму: Довідник-путівник. – Чернівці: Зелена Буковина, 2002. – 122 с. Т. 17, 18.
- 14.Любіцева О.О., Сташук К. Розвиток екологічного туризму в Україні // Економічна та соціальна географія: Наук. зб. / Ред. кол.: С.І. Іщук (відп. ред.) та ін. – К., 2002. – Вип. 53. – с.189-196.
- 15.Національна доповідь про екотуризм в Україні / Підг. Панченко Т.Ф. та ін. Нац. комісія сталого розвитку при КПУ. – К.: Б.В., 1999. Т. 1, 17.

- 16.Сергеева Т.К. Экологический туризм: Учебник. – М.: Финансы и статистика, 2004. Т. 15-17.
- 17.Смаль В.В., Смаль І.В. Світовий досвід розвитку екологічного туризму // Український географічний журнал. – 2003. - №4. – с.58-64. Т. 15.
- 18.Федорченко В.К., Мініч І. М. Туристський словник –довідник: Навч.посіб – К.: Дніпро, 2000.- 160с.

10. Інформаційні ресурси

www.green-tour.com.ua – журнал "Туризм сільський зелений"

www.wgtidi.com.ua – Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні

www.nto.org.ua – Державна туристична адміністрація України, ДП "Національна туристична організація"

www.world-tourism.org/ruso/ - Всесвітня туристична організація

www.tourism.gov.ua – Державна туристична організація України

<http://tourlib.net/> – сайт туристичної літератури

<http://mseed.org/> – сайт гастрономічного туризму